

BENTUK-BENTUK KEGANASAN TERHADAP WANITA DI TEMPAT AWAM: KAJIAN DI KUALA LUMPUR

Suhaila Binti Sharil¹, Dr. 'Adawiyah Ismail²,
Mukhamad Khafiz Bin Abdul Basir³

ABSTRAK

Perangkaan menunjukkan bahawa kes-kes keganasan terhadap wanita seperti rogol, gangguan seksual, keganasan rumah tangga, dan ragut semakin membimbangkan pada masa kini. Ini kerana jumlah statistik di Malaysia menunjukkan secara purata setiap hari 6 orang wanita dan gadis telah dirogol tetapi hanya 25% sahaja yang dilaporkan kepada pihak berkuasa. Kertas kerja ini mengkaji bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam iaitu di Kuala Lumpur. Kajian kuantitatif secara lapangan ini menggunakan kaedah tinjauan (*survey research*) melalui instrumen soal selidik dan diedar secara purposive persampelan kepada 253 pekerja wanita di Jabatan kerajaan Kuala Lumpur. Data di analisis secara diskriptif menggunakan *Statiscal Package For The Social Science (SPSS)* versi ke 20. Hasil kajian mendapati 72% pekerja wanita sangat bersetuju bahawa membunuh adalah salah satu bentuk keganasan terhadap wanita, 69% sangat bersetuju dengan menyatakan bahawa pembakaran ke atas tubuh wanita adalah suatu keganasan yang paling dasyat manakala 68% pekerja wanita sangat bersetuju rogol adalah salah satu daripada bentuk keganasan yang paling tinggi kerana lelaki menganggap wanita sebagai objek seks.

Kata kunci : bentuk-bentuk, keganasan, wanita, tempat awam, Kuala Lumpur

ABSTRACT

Statistics show that cases of violence against women such as rape, sexual harassment, domestic violence, and grazing are increasingly alarming today. This is because the statistics in Malaysia show on average every day 6 women and girls have been raped but only 25% reported to the authorities. This paper examines the forms of violence against women in public places. This field quantitative study uses surveys through survey instrument and distributed purposively sampling to 253 women workers in the Kuala Lumpur government department. The data is descriptively analyzed using the 20th version of Statiscal Package

¹ Pensyarah Jabatan Kefahaman dan Pemikiran Islam, Pusat Pengajian Teras, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS). suhaila.sharil@kuis.edu.my

² Pensyarah kanan Jabatan Dakwah dan Kepimpinan, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia. ada@ukm.edu.my

³ Pensyarah Jabatan Kefahaman dan Pemikiran Islam, Pusat Pengajian Teras, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS). mukhamadkhafiz@kuis.edu.my

For The Social Science (SPSS). The findings show that 72% of women workers agree that killing is one of the forms of violence against women, 69% strongly agrees to state that burning over the female body is a most violent violence while 68% of female workers strongly agree rape is one of the highest forms of violence because men consider women as sex objects.

Keywords: Different type, violence, women, public places, Kuala Lumpur

PENDAHULUAN

Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) melaporkan 35 peratus daripada semua wanita akan mengalami keganasan manakala kajian tersebut menyatakan bahawa keganasan terhadap wanita merupakan isu global dan memerlukan tindakan segera untuk menanganinya namun, berdasarkan *Handbook for National Actions Plans on Violence Against Women* terbitan UN Women pada 2012, kebanyakan keganasan terhadap wanita dilakukan oleh orang yang dikenali tetapi kebanyakan kes tidak dilaporkan disebabkan masalah keluarga dan masalah peribadi (JPM 2015).

Menurut Roslee (1994) keganasan terhadap wanita boleh diertikan sebagai apa-apa tindakan keganasan yang berdasarkan gender yang mengakibatkan kecederaan fizikal, seks, psikologi dan penderitaan kepada wanita. Cronwell & Burgess (1996) menyatakan tindakan ini juga meliputi ugutan untuk melakukan perkara tersebut, paksaan atau perbuatan menyekat kebebasan, sama ada berlaku dalam kehidupan persendirian atau awam. Bradby (1998) menegaskan tindakan-tindakan keganasan terhadap wanita juga termasuk pelanggaran hak-hak kemanusiaan wanita terutamanya pembunuhan, perogolan terancang, perhambaan seks, penghamilan tanpa kerelaan, keganasan bagi tujuan politik (*terrorism*), pemandulan, keguguran tanpa rela, paksaan dalam menggunakan alat-alat atau ubat mencegah kehamilan dan pembunuhan fetus atau kanak-kanak perempuan. Panggilan telefon lucah dan berunsur ugutan juga merupakan salah satu bentuk keganasan terhadap wanita yang boleh membawa kepada penderaan psikologi, terutamanya jika panggilan itu dibuat oleh bekas suami atau kekasih. Women's Aid Organisation (1990) telah memberikan tafsiran keganasan terhadap wanita sebagai perbuatan yang menganiayai wanita dan kanak-kanak dalam pelbagai cara, semata-mata kerana wanita tersebut dianggap sebagai tidak mempunyai taraf yang sama dengan lelaki.

Keganasan terhadap wanita bukan sahaja merupakan satu bentuk pencabulan ke atas hak asasi manusia malah ia juga boleh dikategorikan sebagai satu jenayah. Dengan jumlah yang semakin meningkat ketika ini, usaha untuk menghentikan keganasan terhadap wanita mendapat banyak sokongan tetapi jelas sekali ia masih belum mencukupi (Mariatul Qatiah: 2011). Dalam kamus Oxford (2016) keganasan dikategorikan sebagai *violence, terrorize* iaitu perlakuan yang melanggar peruntukan dan peradaban manusia manakala mengikut takrifan Kamus Dewan (1998) keganasan adalah penggunaan kuasa secara sewenang-wenangnya tanpa menghiraukan undang-undang yang ada oleh kumpulan manusia secara terancang terhadap harta benda, manusia bagi tujuan menakut-nakutkan, memaksa seseorang dan negara demi memperjuangkan ideologi kuasa politik masing-masing. Bagi mengulas lanjut isu ini, laporan statistik tahunan WAO (2014) menunjukkan sebanyak 44 peratus atau 55 wanita yang meminta bantuan di WAO pernah terfikir untuk membunuh diri. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 20 kes telah dicatatkan dan statistik turut menunjukkan seramai 125 wanita yang mendapatkan perlindungan di pusat perlindungan WAO dengan 88 daripada mereka adalah mangsa keganasan domestik. Justeru, kertas kerja ini akan mengkaji mengenai bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan kedua-dua jenis data sekunder dan primer. Data sekunder dikumpulkan melalui penyelidikan untuk mendapatkan maklumat mengenai kajian lepas dan juga teori yang berkaitan. Maklumat diperolehi daripada pelbagai buku dan juga jurnal. Bagi mendapatkan data primer pula kaedah survey digunakan. Metodologi kajian berbentuk kuantitatif ini menggunakan kajian lapangan menerusi metod kajian tinjauan dan memerlukan data serta maklumat primer daripada sejumlah sampel yang besar dikumpul melalui soal selidik. Metod ini bertujuan untuk mengenalpasti bentuk-bentuk keganasan menangani keganasan terhadap wanita di tempat awam khususnya di Jabatan Kerajaan Kuala Lumpur. Kajian menggunakan teknik borang soal selidik dan diedarkan kepada 253 orang responden di seluruh jabatan kerajaan Kuala Lumpur. Kaedah soal selidik direka melalui kaedah *Dillman's Total Design* untuk meningkatkan respon daripada responden yang menjawab soalan (Ahmad Sunawari 2009).

BENTUK-BENTUK KEGANASAN TERHADAP WANITA

Keganasan terhadap wanita menurut Kamus Tersaurus (2005) merupakan satu bentuk penganiyaan yang menyakiti, mendera, menindas, membuat kezaliman . Dalam konteks

bahasa Arab menurut *Mu'jam at-Thulab* (2007) ia lebih sinonim dengan istilah (*zulm*) iaitu menjauhi atau mengurangkan hak seseorang atau melakukan sesuatu yang ditegah melalui lima hak asas iaitu agama, nyawa, tubuh badan, akal fikiran atau jiwa, maruah keturunan atau harta. Justeru, keganasan ini merupakan antara permasalahan sosial yang melanda kebanyakan bandar-bandar di dunia sejak lebih daripada 20 tahun (Belinda Yuen 2004, Shelly 1981) dan peningkatannya adalah dipengaruhi oleh pelbagai faktor. Namun demikian, tidak dinafikan faktor perbandaran menjadi salah satu faktor yang mempengaruhi peningkatan masalah keganasan terhadap wanita (Mays 1968, Walmsley 1988, Rogers 1989, Mohd Redzuan 1990, Knox 1994, McIlwaine 1999, Gold 2002, Pallen 2002, Pokhariyal dan Mathuri 2003) dan masalah ini sukar dibendung serta semakin kompleks kesan daripada kemajuan sains dan teknologi (Sidhu 2005).

Jabatan Penerangan Malaysia (2015) telah menyatakan terdapat lima jenis-jenis keganasan terhadap wanita di Malaysia antaranya ialah keganasan rumah tangga, keganasan di tempat kerja, keganasan di tempat awam contohnya parking kereta, tempat terpencil, taman rekreasi, taska, kenderaan awam, pusat membeli belah, keganasan di kediaman sendiri contohnya rompakan, rogol, bunuh, keganasan terhadap wanita dan manipulasi pemerdagangan iaitu pelacuran, sindiket pengemis dan keganasan berbentuk emosi seperti penderaan mental, kata-kata hina, penganiayaan, pengabaian rumah tangga dan ekonomi. Terdapat lima kategori keganasan terhadap wanita (Maizatul, Hazalina, Lattifenossadat dan Faizah 2008, JPM 2015, UNDC 2002, Siti Mahani, Elinawati Maria, Hasiyah dan Yusliha) antaranya

a- Keganasan Psikologi dan emosi

Penderaan psikologi dan emosi melibatkan perasaan wanita dan keupayaan untuk mengawal kehidupan sendiri contohnya mengugut, menghina, memalukan, menjatuhkan maruah, meninggalkan kesan buruk seperti kecederaan fizikal, menindas melalui percubaan dendam, merosakkan imej sehingga membahayakan nilai harga diri dan perasaan wanita tersebut (Syafia 2013). Walaupun mangsa tidak mengalami sebarang bentuk kesan luka yang boleh dilihat namun mangsa boleh mengalami tekanan perasaan yang amat teruk iaitu hilang upaya untuk mengawal emosi secara normal di mana perkara tersebut memberi kesan jangka pendek atau jangka panjang yang boleh menyebabkan kemungkinan mangsa melakukan sesuatu yang di luar kawalan hingga mendatangkan atau menyebabkan *darar syar'ie* yang mencakupi aspek kecelakaan berbentuk psikologi atau emosi (Raihanah 2001). Walaupun pelbagai akta telah dikemukakan bagi melindungi kaum wanita sejak dahulu lagi contohnya *United Nations Convention on The Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* (CEDAW)

yang telah dilancarkan, didokumentasikan dan dianggap sebagai undang-undang antarabangsa bagi hak wanita berkuatkuasa pada September 1981 (Nurbalqis Hayati 2013:1).

b- Keganasan fizikal

Keganasan ini merangkumi perbuatan seperti memukul, menumbuk, menampar, menggigit, menendang (Zulkiffly 2006), melukakan, mematahkan tulang, membaling barang, menggunakan senjata, menghalang wanita daripada mendapatkan keperluan asas seperti makan, minum, tempat tinggal (AP 2013) contohnya seperti yang berlaku di Syria dan Mesir kerana wanita dalam kalangan mereka telah dibunuh, cedera, disembur dengan bahan kimia, dipenjarakan (Noor Azizah 2013, Fadhlina 2013) di mana rejim Basyar al-Assad telah menyerang daerah Ghouta, Jobar, Zamalka, dan Ain Tirma di luar Damascus (Faridah 2013) bahkan di Malaysia, satu tragedi menyayat hati telah terjadi kepada Altantuya Shariibuu yang telah dibunuh dan diletupkan pada 19 Oktober 2006 (Bernama 2008). Oleh yang demikian, seorang wanita yang mengalami sejarah keganasan fizikal secara langsung akan turut terganggu secara emosi bahkan akan mengalami kemurungan, fobia, cepat marah dan mungkin mencuba untuk mencederakan diri sendiri sehingga membuatkan pembentukan kematangan sosial, emosi dan jasmani seseorang wanita terbantut akibat perilaku pihak yang tidak bertanggungjawab (Rosmah 2012) serta akan berlakunya fasa kitaran keganasan (Harlina Halizah 2013).

c- Keganasan seksual

Keganasan seksual dapat didefinisikan sebagai memaksa melakukan atau melihat sesuatu berbentuk seksual tanpa kemahuan wanita tersebut, menyakiti wanita ketika melakukan hubungan seks, atau melakukan seks di luar tabii dan turut memberi kesan gangguan kepada wanita tersebut (Sabitha 2005), (Syafia 2013), (Nur Balqis Hayati 2013). Menurut Fitzgerald (1993) seorang dari setiap dua orang pekerja wanita akan menjadi mangsa gangguan seksual. Pernyataan sarjana ini menggambarkan bahawa gangguan seksual merupakan masalah sosial yang semakin meruncing pada hari ini. Permasalahan ini mula di beri perhatian apabila pada tahun 1974 sekumpulan pembanturumah di New York bersama-sama membuat notis dalam New York Weekly Journal bertujuan untuk menentang gangguan seksual tuan rumah mereka. Pernyataannya ialah

“We Think it is reasonable we should not be beaten by our mistresses husband(s). They being too strong and perhaps may do tender women mischief” (Fitzgerld, 1993).

Kajian oleh Sabhita (2001) telah memperolehi keputusan kajian yang menunjukkan bahawa antara 42 peratus hingga 70 peratus pekerja wanita di negara ini telah mengalami gangguan seksual. Baldrige dan McLean (1980) pula menyatakan 42% – 90% pekerja wanita di tempat kerja mengalam gangguan seksual. Dari penemuan kajian di Amerika Syarikat mendapati lebih daripada 50% pekerja wanita pernah berhadapan dengan masalah gangguan seksual (Siverman, 1981; Curran dan Renzetti, 1987). Begitu juga seperti yang dilaporkan dalam Kod Amalan Untuk Mencegah Dan Membasmi Gangguan Seksual di Tempat Kerja (1999), lebih 70% pekerja-pekerja wanita di industri mengalami gangguan seksual. Terdapat banyak penemuan kajian oleh pengkaji lepas mendapati faktor personaliti ada hubungannya dengan gangguan seksual. Kajian Crow (1995) misalnya telah menghubungkan personaliti dengan kepekaan terhadap gangguan seksual. Keputusan yang diperolehi menunjukkan faktor personaliti dapat memandu seseorang individu supaya peka kepada pelbagai jenis gangguan seksual dalam sesuatu situasi. Pekerja wanita yang mempunyai harga diri yang tinggi didapati lebih mengambil respon terus kepada pelaku-pelaku seperti berhadapan dengan mereka untuk menyatakan ketidakselesaan mereka dengan gangguan seksual (Gruber & Bjorn, 1986). Ini menunjukkan sekiranya mangsa mempunyai personaliti yang menunjukkan lebih yakin kepada diri sendiri boleh mengelakkan dirinya daripada menjadi mangsa gangguan seksual (Carpenter & DeFrancisco, 1998; Mona Amin Kalhor, 2000).

Bentuk-bentuk gangguan seksual adalah merangkumi 5 bahagian penting sepertimana yang dikemukakan oleh Sabitha (2005), (Tengku Omar & Maimunah 2000) iaitu:

- a. Bentuk lisan contohnya teguran, komen, berjenaka, mengusik, membuat bunyi, dan perkataan yang kurang menyenangkan.
- b. Bentuk isyarat contohnya menjelir lidah, menjilat bibir, memegang serta memakan makanan secara provokatif, isyarat tangan atau bahasa yang berbentuk lucah.
- c. Bentuk visual seperti menunjukkan material pronografi, melukis lakaran atau tulisan berdasarkan seksual, mempamerkan sesuatu berbentuk seksual.
- d. Bentuk gangguan psikologikal meliputi undangan sosial yang tidak disenangi, diingini, kekerapan mengajak untuk mengadakan temujanji.
- e. Intimasi fizikal dan bentuk fizikal adalah seperti sentuhan, tepukan, cubitan, urutan, geselan tubuh badan yang tidak bersesuaian, pelukan, ciuman, meraba dan gangguan seksual (Nurbalqis Hayati 2013).

d- Keganasan sosial

Penderaan ini sering berlaku di dalam rumah di mana wanita sering didorong untuk bergantung kepada pasangan masing-masing dan dasingkan dari mendapat sokongan luar (Zaiton 1990). Lebih memeranjatkan apabila sebilangan wanita berpendidikan tinggi yang mengalami masalah ini tidak berani tampil membuat aduan seperti hasil kajian WAO (2012) menunjukkan 5% dari 100 mangsa wanita terdiri daripada golongan berpendidikan tinggi kerana terikat dengan adat resam dan budaya. Di samping itu, kaum wanita juga ditindas dari segi kerja yang ditawarkan kepada wanita. Majikan di dalam sektor perusahaan kebiasaannya akan melantik pegawai-pegawai lelaki kerana pekerja wanita tidak akan kekal lama disebabkan pelbagai masalah yang dihadapi contohnya berkahwin, mengandung dan bersalin (Che Zainon 1995).

e- Keganasan kewangan

Keganasan kewangan ini melibatkan seseorang wanita yang dihalang dari mencari pekerjaan atau tidak dibenarkan untuk membuka akaun bank atau menyimpan wang pendapatannya sendiri (Raja Rohana 1991) termasuk juga wanita yang bekerja tetapi ditahan daripada menggunakan haknya sendiri malah hak tersebut diambil secara paksa oleh orang lain, menyebabkan wanita tersebut bergantung sepenuhnya kepada orang lain untuk mendapatkan wang walaupun untuk keperluan asas sendiri (Ishak et al. 2004). Namun demikian, wanita yang didera melalui keganasan dari sudut kewangan ini kebiasaannya tidak mempunyai simpanan yang mencukupi untuk kes-kes kecemasan. Oleh itu mereka tiada tempat untuk bergantung hidup dan sumber mereka adakalanya dinafikan oleh pasangan masing-masing.

PUSAT BANDAR KUALA LUMPUR

Kawasan bandar merupakan penggerak dan nadi kepada ekonomi yang berkonsepkan teknologi. Kesan perbandaran di negara ini tidak terkecuali daripada masalah aktiviti-aktiviti globalisasi, antaranya ialah risiko kesejahteraan dan keselamatan yang tinggi kerana bandar tidak lagi mempunyai ciri-ciri yang selesa (*conducive*) untuk memberi perlindungan kepada kesejahteraan hidup (*well being*) manusia (Zainuddin Muhammad, 2000). Proses perbandaran telah menimbulkan pelbagai permasalahan di kawasan bandar di antaranya isu keselamatan yang semakin mengancam kualiti hidup masyarakat di bandar (UN-Habitat, 1996). Healey (1995) mendakwa bahawa bandar kini sudah bertukar menjadi tempat yang berbahaya. Manakala di dalam kajian yang lain ada menyebut bahawa keadaan yang tidak

selamat di bandar banyak dipengaruhi oleh proses globalisasi yang telah menyebabkan berlakunya ketidakseimbangan sosial dan ruang sehingga menjadi punca kepada kewujudan “kawasan mati” di bandar sekaligus telah meningkatkan perasaan tidak selamat di kalangan masyarakat (Oncu & Weyland, 1997 dan Yuen, 2004). Cummins (2000) turut menekankan bahawa keselamatan juga menjadi salah satu ukuran untuk mencapai kehidupan yang berkualiti. Kepentingan aspek keselamatan ini telah diperakui oleh teori hierarki keperluan Maslow (1968) yang telah meletakkannya sebagai ukuran kedua terpenting selepas keperluan psikologi bagi mencapai kualiti hidup yang baik. Mengikut sumber kajian daripada Bab 6 iaitu Mengurangkan Jenayah [Laporan Pelan Hala Tuju Program Transformasi Kerajaan], kajian dan analisis telah mendedahkan beberapa fakta utama tentang jenayah iaitu:

- i. Empat negeri mewakili lebih 70% daripada kes jenayah jalanan terdiri daripada Kuala Lumpur, Johor, Selangor dan Pulau Pinang. Empat negeri ini didapati mempunyai kes jenayah paling padat sekali.
- ii. Lebih daripada 87% daripada mereka yang ditahan adalah rakyat Malaysia manakala kurang daripada 13% adalah orang asing.
- iii. 87% daripada mangsa melibatkan kaum wanita

DAPATAN KAJIAN

Kuala Lumpur telah dipilih sebagai kawasan kajian kerana Kuala Lumpur merupakan ibu negara Malaysia dan pusat bandar. Kajian menggunakan teknik borang soal selidik untuk mendapatkan hasil tinjauan dan diedarkan kepada 253 orang responden di seluruh jabatan kerajaan Kuala Lumpur. Item-item soalan dibina berdasarkan *literature review* yang dikumpul hasil daripada rujukan-rujukan bertulis sama ada yang bersifat primer mahupun sekunder seperti penulisan ilmiah, bahan-bahan bercetak, rujukan terdahulu dan terkini.

A. Penemuan Hasil Tinjauan

Latar Belakang Demografi Responden

253 orang pekerja wanita telah dipilih secara *purposive sampling* bagi menjadi responden kajian ini kerana menurut data oleh Kesatuan Sekerja Bayan Lepas, Pulau Pinang (Zaiton, 1990) selepas satu sesi temuduga dalam kalangan 130 orang pekerja kilang wanita menemui 80% daripada pekerja wanita mengaku bahawa mereka mengalami gangguan seksual tanpa mengira umur, rupa fizikal, taraf pendidikan dan taraf perkahwinan. Dapatan kajian menunjukkan majoriti responden berbangsa Melayu dan beragama Islam dengan nilai umur tertinggi 20-29 tahun. Data ini menunjukkan kebanyakan kaum wanita berbangsa Melayu adalah berminat menjadi sebahagian daripada *government servant* namun menurut data Polis

diraja Malaysia (2015) terdapat 251 mangsa wanita bagi kes keganasan keganasan domestic, rogol dan gangguan seksual manakala 304 lagi mangsa wanita bagi tahun 2014. Statistik kes rogol mengikut pecahan etnik, umur dan negeri dari tahun 2000-2015 menunjukkan kaum berbangsa Melayu adalah yang tertinggi menjadi mangsa iaitu sebanyak 1745 pada tahun 2014 manakala 338 sehingga April 2015 (<http://www.data.gov.my>).

Di samping itu, item A dalam taburan demografi responden menunjukkan terdapat 162 responden (64%) telah berkahwin dan 141 orang (55.7%) daripadanya mempunyai 1-3 orang anak manakala 71 responden (28.1%) lagi belum berkahwin. Sebanyak 32.8% daripada responden mendapat pendidikan tertinggi peringkat diploma yang memegang jawatan sebagai penolong pegawai dengan tangga gaji puratanya RM 1000-2000. Oleh itu dapatlah disimpulkan bahawa tahap pendidikan responden adalah berada pada tahap yang baik namun 32 orang (12.6%) daripada 253 responden telah menjadi mangsa keganasan. Menurut dapatan ini, sebanyak 62.1% hanya memiliki tahap pendidikan agama di sekolah menengah sahaja. Justeru, tahap pendidikan agama responden kebanyakannya diperolehi ketika di fasa bawah 18 tahun. Taburan demografi dalam item A Jadual 1 menunjukkan terdapat mangsa keganasan terhadap wanita dalam kalangan pekerja wanita di Kuala Lumpur.

Item A
Jadual 1 : Taburan demografi responden

Bil.	Perkara	Kekerapan	Peratus (%)
1.	Bangsa		
	Melayu	238	94.1
	Cina	6	2.4
	India	4	1.6
	Lain- Lain	4	1.6
	Tidak dijawab	1	0.4
2.	Agama		
	Islam	241	95.3
	Buddha	4	1.6
	Hindu	2	0.8
	Kristian	6	2.4
3.	Umur		
	20- 29 tahun	95	37.7
	30- 39 tahun	74	29.3
	40-49 tahun	25	9.9
	50-59 tahun	25	10
	64 tahun	1	0.4
	Tidak di jawab	33	13.0
4.	Taraf Perkahwinan		
	Berkahwin	162	64
	Belum berkahwin	71	28.1

	Janda / Balu	19	7.5
	Tidak di jawab	1	0.4
5.	Pendidikan Tinggi		
	Ijazah	63	24.9
	Diploma / Sijil	83	32.8
	STPM/STAM	21	8.3
	SPM	81	32
	PMR	1	0.4
	Lain-lain	2	0.8
	Tidak di jawab	2	0.8
6.	Pendidikan agama		
	Ijazah	12	4.7
	Diploma/ Sijil	42	16.6
	Sekolah Menengah	157	62.1
	Sekolah Rendah	14	5.5
	Sekolah Pondok	2	0.8
	Tidak di jawab	26	10.3
7.	Pendapatan		
	0 -1000	31	12.2
	1001- 2000	85	33.8
	2001- 3000	62	24.6
	3001- 4000	38	15.1
	4001- 5000	8	3.2
	5001- 6000	3	1.2
	6001- 7000	1	0.4
	7001- 8000	1	0.4
	Tidak isi	24	9.5
8.	Jumlah tanggungan anak		
	0	74	29.2
	1-3	141	55.7
	4-6	36	14.22
	7	1	0.4
	Tidak isi	1	0.4
9	Pernah menjadi mangsa		
	Ya	32	12.6
	Tidak	221	87.35

Sumber : Soal selidik 2016

B. Bentuk-bentuk Keganasan Terhadap Wanita di Tempat Awam

Jadual 1.1 menunjukkan bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam. Terdapat 20 soalan yang dikemukakan bagi mengetahui bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam antaranya ialah seperti item B.

Item B

Jadual 1.1 : Bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam

Bil.	Bentuk-bentuk keganasan terhadap	STS %	TS %	KP %	S %	SS %	Tidak dijawab
------	----------------------------------	-------	------	------	-----	------	---------------

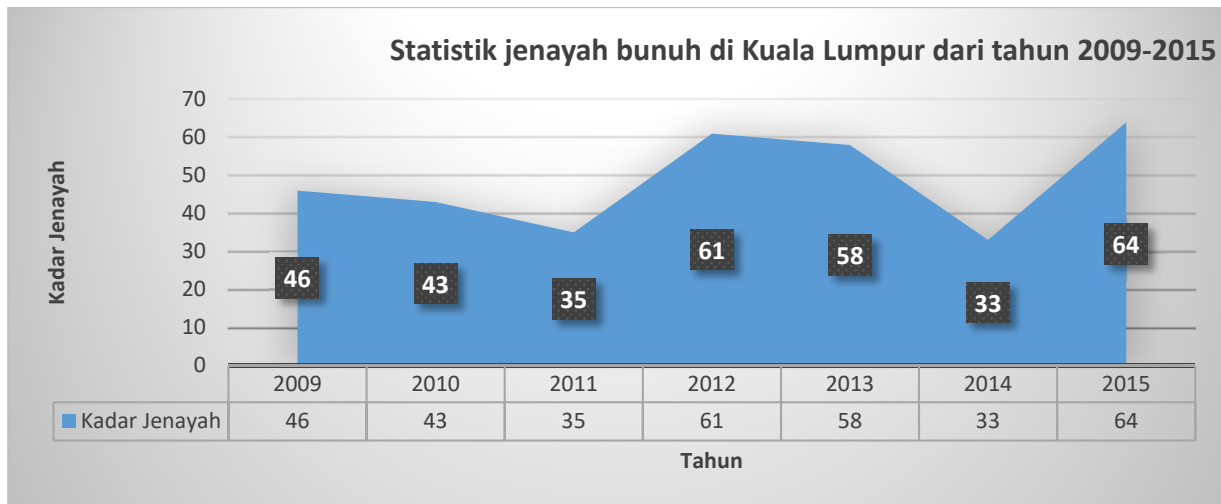
wanita di tempat awam							
1.	Membunuh merupakan salah satu bentuk keganasan	1 (0.4%)	1 (0.4%)	7 (2.8%)	61 (24.1%)	183 (72.3%)	-
2.	Rogol adalah salah satu daripada bentuk keganasan yang paling tinggi kerana lelaki menganggap wanita sebagai objek seks	16 (6.3%)	1 (0.4%)	4 (1.6%)	60 (23.7%)	172 (68%)	-
3.	Gangguan seksual terhadap pekerja wanita sering berlaku di tempat kerja	2 (0.8%)	10 (4%)	50 (19.8%)	102 (40%)	89 (35.2%)	-
4.	Keganasan fizikal terhadap wanita akan mangakibatkan kesan pada anggota tubuh	1 (0.4%)	-	9 (3.6%)	122 (48.2%)	121 (47.8%)	-
5.	Wanita yang didera oleh pasangannya dengan menggunakan objek dikategorikan sebagai keganasan berbentuk fizikal	1 (0.4%)	-	8 (3.2%)	111 (43.9%)	133 (52.6%)	-
6.	Keganasan dari sudut psikologi terhadap wanita apabila mereka menghadapi penghinaan kata-kata cela secara berterusan oleh pihak lawan	16 (6.3%)	1 (0.4%)	6 (2.4%)	110 (43.5%)	120 (47.4%)	-
7.	Keganasan terhadap wanita dari sudut psikologi termasuk pekerja wanita yang sering ditengking oleh pihak majikan.	1 (0.4%)	21 (8.3%)	39 (15.4%)	103 (40.7%)	89 (35.2%)	-
8.	Wanita yang selalu dikutuk oleh pasangan dianggap keganasan secara psikologi	1 (0.4%)	23 (9.1%)	38 (15%)	104 (41.1%)	87 (34.4%)	-
9.	Kes-kes keganasan rumah tangga banyak melibatkan wanita sebagai mangsa	2 (0.8%)	-	4 (1.6%)	103 (40.7%)	144 (56.9%)	-
10.	Salah satu bentuk keganasan terhadap wanita adalah perbuatan mencabul kehormatan wanita	-	4 (1.6%)	5 (2.0%)	95 (37.5%)	149 (58.9%)	-
11.	Eksplotasi media ke atas wanita dianggap salah satu bentuk keganasan terhadap wanita	-	9 (3.6%)	53 (20.9%)	101 (39.9%)	90 (35.6%)	-
12.	Pembakaran ke atas tubuh wanita adalah keganasan	-	2 (0.8%)	7 (2.8%)	70 (27.7%)	174 (68.8%)	-

	yang paling dahsyat ke atas wanita						
13.	Keganasan seksual terhadap wanita merupakan salah satu bentuk keganasan	1 (0.4%)	-	2 (0.8%)	85 (33.6%)	165 (65.2%)	-
14.	Keganasan mental terhadap wanita ialah apabila mereka tidak dibenarkan keluar dari rumah	-	14 (5.5%)	51 (20.2%)	110 (43.5%)	78 (30.8%)	-
15.	Wanita yang tidak dibenarkan bergaul dengan orang lain adalah diganasi secara mental	1 (0.4%)	10 (4%)	47 (18.6%)	125 (49.4%)	70 (27.7%)	-
16.	Bentuk keganasan terhadap wanita turut meliputi penafian hak-hak wanita sebagai isteri	1 (0.4%)	4 (1.6%)	31 (12.3%)	125 (49.4%)	92 (36.4%)	-
17.	Pemerdagangan wanita di Malaysia merupakan bentuk keganasan yang semakin serius	1 (0.4%)	2 (0.8%)	16 (6.3%)	94 (37.2%)	140 (55.3%)	-
18.	Pelacuran wanita secara terpaksa dianggap salah satu bentuk keganasan	-	6 (2.4%)	10 (4%)	86 (34%)	151 (59.7%)	-
19.	Terdapat kes-kes ragut yang melibatkan wanita berakhir dengan kematian	-	3 (1.2%)	6 (2.4%)	93 (36.8%)	151 (59.7%)	-
20.	Penderaan kewangan terhadap wanita apabila mereka tidak dibenarkan untuk mengurus akaun sendiri	-	11 (4.3%)	53 (20.9%)	86 (34%)	102 (40.3%)	1 (0.4%)

Sumber : soal selidik 2016

Menurut item B Jadual 1.1 bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita, item tertinggi adalah bilangan 1 iaitu 72.3% responden sangat bersetuju bahawa membunuh merupakan salah satu bentuk keganasan dan menunjukkan tahap pengetahuan responden adalah sangat tinggi mengenai bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam. Hasil data ini disokong oleh data daripada Polis Diraja Malaysia (2015) dalam rajah 1 yang menyatakan bahawa tahun 2015 menunjukkan data yang paling tinggi bagi kes bunuh di Kuala Lumpur iaitu 64 kes berbanding 33 kes 2014.

Rajah 1: Statistik jenayah bunuh di Kuala Lumpur dari tahun 2009 -2015

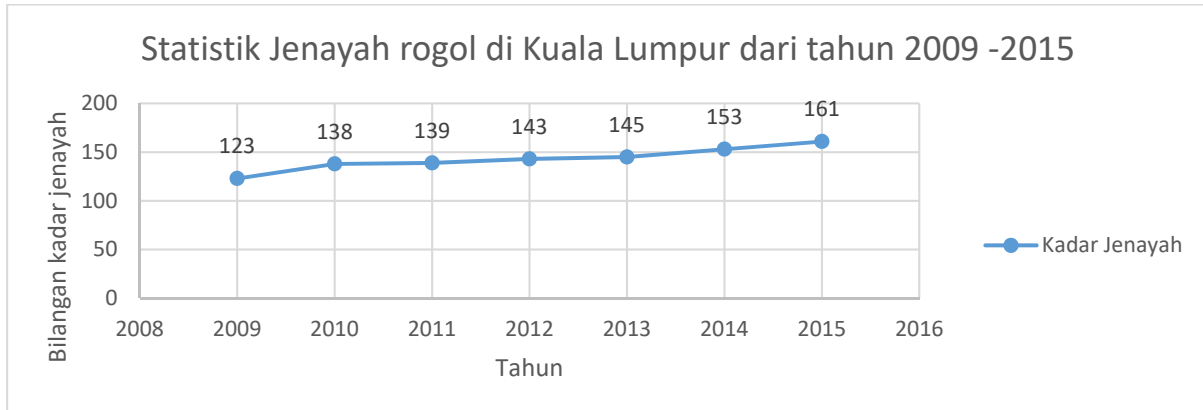
Sumber : Polis Diraja Malaysia 2016

Penelitian dan perbincangan ke atas senario jenayah di Malaysia dari segi trend amat membimbangkan masyarakat secara keseluruhannya, sekaligus menjejaskan kualiti hidup penduduk (Nor-Ina dan Norizan 2010). Menyedari peningkatan trend ini yang mengundang permasalahan sosial dan melambangkan kepincangan Negara, pihak kerajaan Malaysia komited dalam usaha mengurangkan kadar pelakuan jenayah selari dengan pembangunan Negara contohnya Pendekatan Tun Mahathir dengan penubuhan Yayasan Pencegahan Jenayah Malaysia pada 1993 (Jamaluddin 2007). Dalam Jadual 1, 68.8% responden sangat bersetuju bahawa pembakaran ke atas tubuh wanita adalah keganasan yang paling dasyat ke atas wanita. Namun pelaku pada kebiasaannya adalah orang yang dikenali oleh mangsa kerana konflik seperti desakan pada persaingan, kebendaan, kejayaan akan terus meningkat disebabkan konflik dalaman yang berlaku dalam masyarakat dan memberi kesan negatif kepada persekitaran sosial, institusi dan individu (Bratingham 1984). Pembangunan Bandar sebenarnya ialah proses pelbagai dimensi yang melibatkan perubahan besar dalam struktur sosial, sikap, pertumbuhan ekonomi, pengurangan ketidakseimbangan dan penghapusan kemiskinan merangkumi keperluan material dan spiritual (Hasnah, Abdul Rasyid 1997).

Item ketiga tertinggi adalah item bilangan dua iaitu 68% responden sangat bersetuju rogol adalah salah satu daripada bentuk keganasan yang paling tinggi kerana lelaki menganggap wanita sebagai objek seks. Umumnya, keganasan berlaku kerana perubahan yang berlaku kepada sikap dan tingkah laku individu terutama dalam persekitaran kehidupan Bandar dan tingkahlaku penjenayah juga menghasilkan interaksi antara seseorang dengan yang lain melalui satu tahap potensi penjenayah atau kemampuan sosial dan persekitaran yang menyediakan peluang ke arah penjenayahan di sesuatu ruang atau tempat (Harries 1974). Antara faktor-faktor penting yang mengundang keganasan di pusat Bandar Kuala

Lumpur adalah pemahaman faktor jenayah dan hubungan di antara pemantauan keselamatan Bandar dengan pencegahan jenayah melalui teori-teori komponen asas Bandar selamat kerana perbandaran pesat merupakan faktor utama meningkatkan risiko kadar jenayah seperti rogol (Halimatun Saadiah 2000). Dapatan ini turut disokong dengan dapatan Rajah 1.1 daripada Polis Diraja Malaysia mengenai statistik jenayah rogol di Kuala Lumpur daripada tahun 2009 sehingga 2015.

Rajah 1.1 : Statistik Jenayah Rogol di Kuala Lumpur dari tahun 2009-2015

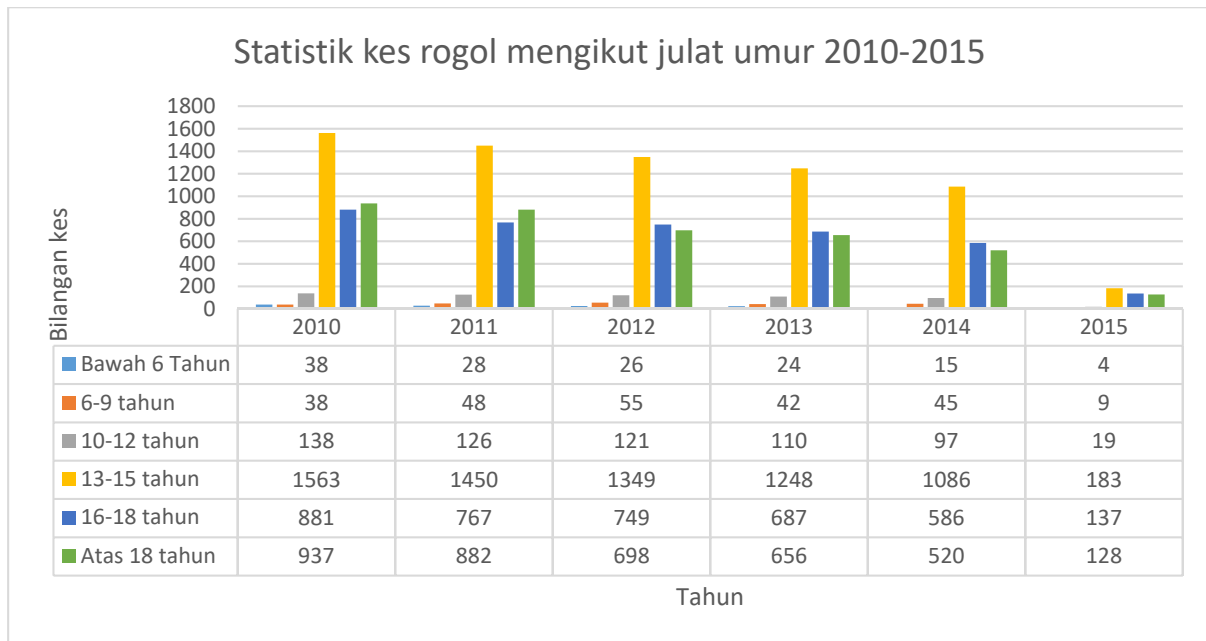
Sumber : Polis Diraja Malaysia 2016

Rajah 1.1 menunjukkan peningkatan kes rogol di Kuala Lumpur dari tahun demi tahun. Justeru, kes rogol sebenarnya bermula dengan gangguan sama ada secara lisan, bukan lisan, pandangan, psikologi atau fizikal tanpa mengira faktor umur (Faizah 2015). Justeru, menurut buku manual panduan bagi pencegahan keganasan (2002) pentingnya mengenalpasti prasyarat dan tanda-tanda tekanan serta keganasan di peringkat awal kerana proses ini dapat menyelamatkan wanita menjadi mangsa kepada kes keganasan contohnya pelaku mempunyai sejarah keganasan iaitu pernah mengalami atau melakukan keganasan tidak kira kepada adik beradik, kawan terdekat, ibu bapa mahupun orang awam yang mana pelaku tersebut bermasalah dan berada dalam keadaan cenderung untuk melakukan keganasan. Mangsa keganasan pula adalah dalam kalangan wanita muda dan kurang berpengalaman yang dapat mempamerkan sikap, atau rupa serta gaya yang mencetuskan keganasan oleh pelaku keganasan (Ishak et. Al). Sabitha (1999) adalah seorang sarjana yang sering melakukan kajian mengenai keganasan terhadap wanita khususnya kepada pekerja. Beliau telah menyenaraikan lebih kurang 32 bentuk gangguan seksual yang kesemuanya dalam kategori *quid pro quo*. Mengikut Fitzgerald (1993), penemuan kajiannya menunjukkan sebanyak 33 peratus pekerja-pekerja wanita di sektor kerajaan pernah mengalami beberapa bentuk gangguan seksual seperti kata-kata seksual, 26 peratus sentuhan fizikal yang tidak diingini dan 15 peratus paksaan mengadakan *dating*. Hampir 10 peratus daripada pekerja

wanita tersebut telah dipaksa secara langsung untuk menerima layanan yang berbentuk seksual serta pernah menerima panggilan telefon, surat dan nota yang berunsurkan seksual yang tidak diingini. Keadaan ini telah berterusan sehingga satu tempoh selama enam bulan atau lebih lama.

Berikut dilampirkan statistik kes rogol mengikut julat umur dari tahun 2010 hingga 2015.

Rajah 1.2 : Statistik kes rogol mengikut julat umur tahun 2010-2015

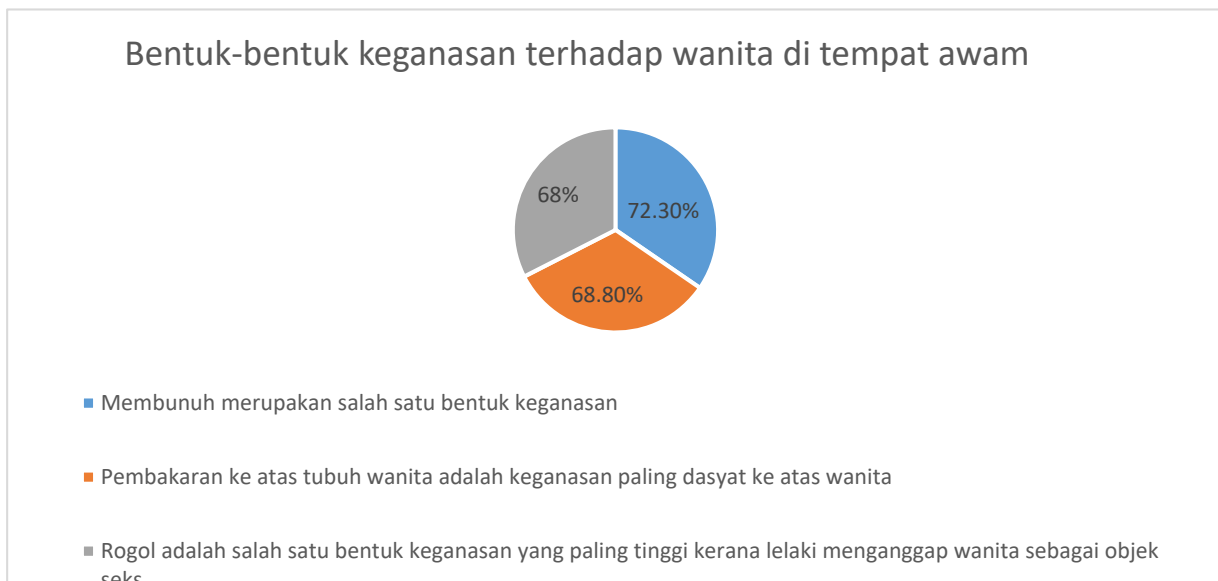
Sumber : <http://www.data.gov.my>

Berdasarkan rajah 1.2 didapati tahap umur bagi kes rogol yang tertinggi adalah dalam julat umur 13 hingga 15 tahun dari tahun 2010 hingga 2015 kerana faktor pemakaian juga merupakan salah satu faktor yang mengundang kepada keganasan terhadap wanita bagi kes rogol selain daripada persekitaran yang kurang selamat (Pease 1997). Di Malaysia, pelaksanaan Bandar selamat telah menjadi salah satu agenda utama dalam pembangunan Negara contohnya cogan kata ‘Bandar selamat rakyat sejahtera’ dan kajian telah menyenaraikan terdapat empat elemen bandar selamat antaranya pertama bandar yang bebas daripada keganasan yang mengancam nyawa dan harta benda seperti kes ragut, curi, rompak, bunuh, rogol manakala yang kedua Bandar yang bebas daripada malapetaka seperti bencana alam banjir dan tanah runtuh, ketiga bebas daripada kemerosotan sosial dan moral akibat penagihan dadah, rasuah, pelacuran, jenayah kolar putih dan yang terakhir adalah Bandar yang bebas daripada kemalangan di dalam dan di luar bangunan seperti kemalangan jalan raya, kebakaran dan jatuh bangunan (Faizah, Nikmatul Adha, Cheong Pin 2015). Justeru, melalui kajian ini maka pertimbangan utama hendaklah diberikan kepada hakikat bahawa

tekanan dan keganasan adalah saling berhubung kait secara rapat dan keganasan merupakan satu punca utama keganasan seterusnya manakala tekanan pula menghasilkan keresahan, ketegangan, kejengkelan dan dalam kes terburuk keterdesakan yang seterusnya membawa kepada keganasan (Nor Ina et al 2015). Apabila keganasan berlaku serentak di tempat awam, kesan-kesan negatifnya bertambah secara pesat dan berlipat kali ganda dan menghasilkan suatu kitaran buruk yang sangat sukar untuk dihuraikan dan sangat penting untuk menangani tekanan dan keganasan secara bersama kerana cara untuk menghapuskan atau mengurangkan adalah serupa.

Justeru melalui kajian ini, terdapat 3 item yang menjadi indikator penting kepada tahap kefahaman pekerja wanita mengenai bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam dan pekerja wanita ini sangat bersetuju bahawa 3 item utama ini dapat dikenalpasti sebagai salah satu bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam.

Rajah 1.3 : Item tertinggi mengenai bentuk-bentuk keganasan terhadap wanita di tempat awam

Sumber : soal selidik 2016

Oleh yang demikian, bagi mengurangkan kadar keganasan terhadap wanita di tempat awam, maka tiga prinsip keselamatan persekitaran yang perlu menjadi asas kepada reka bentuk persekitaran bandar (Halimaton 2000) iaitu

i- Kesedaran terhadap persekitaran iaitu pengguna memahami reka bentuk atau susun atur sesuatu tempat dengan mudah termasuk kebolehan untuk melihat dan memahami kepentingan yang terdapat di sebalik selekoh atau di depan melalui cahaya lampu yang mencukupi, pemandangan yang jelas dan tiada tempat bahaya atau *entrapment spots*.

ii- Penglihatan oleh orang lain, pengguna bangunan atau ruang tidak kesunyian termasuk kebolehan untuk dilihat melalui pengurangan tempat-tempat sunyi, guna tanah campuran dan penggunaan aktiviti yang boleh menjadi penarik kepada pengguna lain.

iii- mendapatkan pertolongan iaitu pengguna akan mendapatkan pertolongan dengan mudah termasuk penggunaan tanda, telefon dan reka bentuk yang mudah untuk mencari tempat keluar atau mudah untuk orang memberi pertolongan.

KESIMPULAN

Terdapat hubungkait di antara tekanan dan keganasan namun perlu difahami bahawa terdapat lima bentuk keganasan terhadap wanita yang perlu diketahui secara khusus oleh semua golongan wanita tidak kira wanita berkerjaya mahupun wanita yang menjadi suri rumah kerana keganasan terhadap wanita di tempat awam tidak mengira peringkat umur. Justeru pendidikan, kesedaran awam dan publisiti adalah perlu bagi peningkatan penyertaan awam dalam merancang dan melaksanakan persekitaran bandar selamat. Perkara utama yang perlu difahami mengenai keganasan terhadap wanita bukan hanya dijaga oleh pihak polis tetapi penglibatan masyarakat setempat adalah perlu untuk sama-sama menjaga kawasan persekitaran mereka contohnya keganasan terhadap wanita seperti bunuh, membakar dan merogol. Di negara barat, usaha praktikalnya ini lebih berjaya menangani masalah keganasan dengan menggunakan pendekatan pencegahan berorientasikan komuniti secara komprehensif. Namun, apa yang menjadai masalah masyarakat pada hari ini ialah sikap tidak ambil peduli walaupun melihat keganasan berlaku di hadapan mata mereka. Keadaan ini secara tidak langsung akan membuatkan hubungan sosial terhadap persekitaran fizikal lemah di mana ikatan *sense of community* dalam sebuah kawasan akan menimbulkan keadaan yang tidak sepatutnya berlaku dan membuatkan pelaku keganasan semakin berani melakukan keganasan di tempat awam. Justeru, kefahaman masyarakat adalah penting untuk memahami bentuk-bentuk keganasan supaya dapat mengetahui tanda-tanda keganasan yang berada di persekitaran mereka seterusnya mengambil langkah untuk melaporkan perkara tersebut kepada pihak bertanggungjawab supaya wanita dilindungi daripada kes-kes keganasan.

RUJUKAN

- Ahmad Sunawari Long. 2009. *Pengenalan Metodologi Penyelidikan Pengajian Islam*. Bangi: Jabatan Usuluddin dan Falsafah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- AP. 2013. Wanita mangsa pasangan: WHO. *Berita Harian*. 22 Jun
- Baldrige, K & McLean, G. 1980. Sexual harassment: How much of a problem is it..really?. *Journal of Business Education*, 56, 294-297.
- Belinda Yuen. 2004. Safety and Dwelling in Singapore. *Cities* 21 (1), 19-28.
- Bernamea. 2008. Polis tidak tahu lokasi pembunuhan Altantuya. *MStar*, 26 Ogos: 10.
- Bradby H. 1998. *Defining Violence: Understanding the Causes and Effects of Violence*. Ashgate Publishing Limited. Aldershot: Avebury.
- Brantingham PL. 1984. *Pattern in crime*. Macmillan. New York.
- Che Zainon Yusof. 1995. *Penyelewengan wanita menurut pandangan Islam*. Selangor : Pustaka Ilmi.
- Cronwell N.A, Burgess A.W. 1996. *Understanding Violence Against Women*. National Research Council. Washington D.C.: National Academy Press.
- Crow, S. M., Hartmen, S. J., Hammond, D. dan Fok, L.Y. 1995. *The Impact of Personality Factors on Sexual and Non-Sexual Harassment Sensitivity*, New Orleans: University of New Orleans.
- Cummins RA. 2000. Objective and Subjective Quality of Life: An Interactive Model. *Social Indicators Research* 52 (1), 55-72.
- Curran, D.J & Renzetti, C.M. 1987. *Social Problem: Society in Crisis*. Massachusetts: Alyn & Bacon. Inc.
- Fadhlina Siddiq. 2013. Women facing war dalam keganasan terhadap wanita (VAW) di Mesir dan Syria: Implikasi dan cabaran. Kertas Kerja Wacana Solidariti Wanita Bersama Mesir dan Syria. Anjuran bersama IKRAM, GEMA, IKRAM Teens, Mawaddah, dan MIZAN, 14 Sept.
- Faizah Md Latif. 2015. Ke arah Penggunaan Indeks Jenayah Jalanan di Pusat Bandar Kuala Lumpur. *GEOGRAFIA –Malaysian Journal of Society and Space* 11 (4), 97-107.
- Faizah Md. Latif, Nikmatul Adha Nordin, Cheong Peng Au-Yong. 2015. Reka bentuk bagi keselamatan bandar di Kuala Lumpur: Satu ulasan kritis. *GEOGRAFIA –Malaysian Journal of Society and Space* 11 (9) 40-53.
- Faridah Maludin. 2013. Saksi mata penderitaan Syria: Ahli MISI 1 i4s-IKRAM 4 Syiria dalam perkongsian pengalaman. Kertas Kerja Wacana Solidariti Wanita Bersama Mesir dan Syiria. Anjuran bersama IKRAM, GEMA, IKRAM Teens, Mawaddah, dan MIZAN, 14 Sept.
- Fitzgerald, L.F. dan Ormerod, A.J. 1991. Perceptions of Sexual Harassment : The Influence of Gender and Academic Context. *Psychology of Women Quarterly*.15. 281-294.
- Gold H. 2002. *Urban Life and Society*. Prentice Hall: New Jersey
- Gruber, J.E & Bjorn, L. 1982. Blue –Collar Clues: The sexual harassment of women autoworker. *Work and Occupations*, 9, 271 – 295.
- Halimatun Saadiah Hashim. 2000. Falsafah dan Tujuan Kawalan Pembangunan dalam mewujudkan persekitaran bandar selamat. Kertas Pembentangan Persekitaran dalam Seminar Kebangsaan Perancangan Bandar dan Wilayah Klai ke 18. Anjuran Jabatan Perancangan Bandar dan Wilayah UTM. Skudai Johor. 28-29
- Harlina Halizah Siraj. 2013. Violence against women : Parut psikologi dan impak masa depan. kertas kerja wacana solidariti wanita bersama Mesir dan Syiria. Anjuran bersama IKRAM, GEMA, IKRAM Teens, Mawaddah, dan MIZAN, 14 Sept.

- Hasiah binti Mat Salleh, Yusliha binti Mohd Yunus, tt. Penganiayaan Terhadap Wanita dalam Konteks Perundangan Syariah dan Sivil.
- Hasnah Ali. Abd Rashid Ahmad. 1997. Spatial and Temporal Variation of Economic Growth and Quality of Life with Regions in Malaysia. Kertas Kerja dalam Seminar Kebangsaan Pertumbuhan Ekonomi dan Kualiti di Malaysia. Universiti Utara Malaysia. 6-7 Januari.
- Healey KM (1995) *Victim and Witness Intimidation: New Developments and Emerging Responses* U.S. Department of Justice.
- Herries KD. 1974. *The Geography of Crime and Justice*. Mc Graw Hill. San Francisco.
- Ishak Bin Mad Shah, Hamidah Ab Rahman, Hapriza Ashari, Aminah Mohd Khalid, Hamdan Hj Abdul Kadir. 2004. Gangguan Seksual Di Tempat Kerja: Kajian Ke Atas Mangsa Dan Pelaku Di Sekitar Johor Bahru, Johor. Jabatan Pembangunan Sumber Manusia Fakulti Pengurusan Dan Pembangunan Dan Sumber Manusia Universiti Teknologi Malaysia
- Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan Malaysia. 2002 Panduan Bagi Pencegahan Tekanan dan Keganasan di Tempat Kerja. Kementerian Sumber Manusia, United Nations Development Programme.
- Jabatan Penerangan Malaysia, Kementerian Komunikasi dan Multimedia. 2015. Hentikan! Keganasan Terhadap Wanita. Putrajaya : Bahagian Penerbitan Dasar Negara.
- Jamaluddin. 2007. Aspek Keselamatan Awam dalam Pembentukan Bandar Selamat di Malaysia: Kajian Kes Alor Star Kedah. Tesis Doktor Falsafah, Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang.
- Kamus Dewan*. 1998. Edisi Baru. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kamus Taurus Bahasa Melayu Dewan*. 2005. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka
- Knox PL. 1994. *Urbanization an Introduction to Urban Geography*. Prentice Hall: New Jersey.
- Maizatul Akmal Abu Bakar, Hazalina Mohd Haniff, Latiffenossadat Madanian, Faizah Abd Ghani. 2008. Keganasan rumah tangga: Corak, punca dan kaedah penyelesaian. Kertas Kerja Seminar Kaunseling Keluarga 2008. Anjuran Universiti Teknologi Malaysia.
- Malaysia. MAMPU. 2015. Statistik kes rogol mengikut julat umur tahun 2010-2015 <http://www.data.gov.my>. [3 Oktober 2018]
- Mariatul Qatiah Zakaria. 2011. Keganasan terhadap wanita merupakan satu jenayah. <http://ww1.utusan.com.my/utusan/info.asp?y=2011&dt=1222&sec=Keluarga&pg=ke02.htm> [5 Oktober 2018].
- Maslow A. 1968. *Motivation and personality*. Harper and Brother, New York.
- Mays JB. 1968. Crime and Urban Pattern. *Sociological Review* 16, 241-255.
- McIlwaine C. 1999. Geography and Development. : Violence and Crime as Development Issues. *Progress in Human Geography* 23, 453-463.
- Mohd Redzuan. 1990. *Jenayah di Malaysia: Aliran, Punca dan Penyelesaian*. Kuala Lumpur : AMK Interaksi Sdn Bhd.
- Mona Amin Kalhor. 2000. Impact Of Sexual Harassment Of Women In Work Place: Self-Esteem As A Resilience Factor In Coping And Responding. Phd Dissertation, Carlos Albizu University, Miami, Florida.
- Mu'jam at-Tullab*. 2007. Lubnan : Dar-al-Kutub.
- Noor Azizah Tahir. 2013. Bantuan kemanusiaan untuk mangsa kekejaman: Apa dan bagaimana?. Kertas Kerja Wacana Solidariti Wanita Bersama Mesir dan Syria. Anjuran bersama IKRAM, GEMA, IKRAM Teens, Mawaddah, dan MIZAN, 14 Sept.
- Nor-Ina K, Nor Izan MN, Ruslan R. 2010. Pelakuan Jenayah: Satu Tinjauan pengalaman masyarakat Daerah Timur Laut Pulau Pinang. *Jurnal Manusia dan Masyarakat Edisi*

- 2009/2010. Jabatan Antropologi dan Sosiologi, Fakulti Sastera dan Sains Sosial. Universiti Malaya.
- Nurbalqis Hayati Ahmad Najih. 2013. Keganasan dan penderaan terhadap wanita. *Journal YADIM*. (2): 100-115.
- Oncu A, Weyland P (1997) *Space, culture and power: New identities in globalizing cities*. Zed Books.
- Pallen JJ. 2002. *The Urban World*. 6th Ed. McGraw Hill, New York.
- Persekutuan Majikan Malaysia. 1999. Kod Amalan Untuk Mencegah dan Membasmi Gangguan Seksual di Tempat Kerja, Malaysia Employers Federation (MEF)
- Pokhariyal GP, Muthuri Rose K. 2003. Strategic Measures to Curb Crime Rates in Nairobi. *International Journal on World Peace*. XX, 55-69.
- Polis Diraja Malaysia, 2016.
- Raihanah Abdullah. 2001. *Wanita dan Perundangan Islam*. Kuala Lumpur: Ilmiah Publishers Sdn Bhd.
- Raja Rohana Raja Mamat. 1991. *Peranan dan Status Wanita Melayu di Malaysia daripada Perspektif Sosial dan Undang-Undang*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Rogers J. 1989. Theories and Crime anda Development: An Historical Perspective. *Journal Development Studies* 3, 314-328.
- Rosmah Mansor. 2012. Bersatu membentaras kekejaman terhadap wanita. Ucapan Perasmian Program Say No—Unite to End Violence Against Women. Anjuran Universiti Pendidikan Sultan Idris. 23 November 2012
- Sabhita Marican 1999. *Persepsi Terhadap Gangguan Seksual di Tempat Kerja Di Kalangan Pentadbir di Sektor Awam*. Sintok : Universiti Utara Malaysia.
- Sabitha Marican. 2001. Gangguan Seksual Di Institusi Pengajian Tinggi. *Pemikir*. 241-266.
- Sabitha Marican. 2005. *Membentuk suasana kerja positif: Aspek hubungan manusia dan persekitaran sosial*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd
- Sidhu AS. 2005. The Rise of Crime in Malaysia: An Academic and Statistical Analysis. *Journal of the Kuala Lumpur Royal Malaysia Police College* 4, 1-28.
- Silverman, D. 1981. Sexual harassment: Working women's dilemma. Building Feminist Theory: Essay From Quest, Canada: Longman Inc.
- Siti Mahani binti Muhaizir, Elinawati Maria binti Marzuki. Tt. Keganasan Terhadap Wanita. Syafia. 2013. Lima bentuk keganasan terhadap wanita. *Utusan Malaysia*. 29 Januari. Hlm. 15
- Tengku Naufal Tengku Mansor. 2012. Keganasan terhadap wanita satu jenayah. Kertas Kerja Sambutan Hari Antarabangsa Menanagani Keganasan Terhadap Wanita 2012. Anjuran Kementerian Pembangunan Wanita Keluarga dan Masyarakat, 19 Disember.
- Tengku Omar Tengku Bot & Maimunah. 2000. *A Guide to the Malaysian code of practice on sexual harrasement at workplace*. Kuala Lumpur: Leeds Publications.
- United Nations (1996) *Indicators of Sustainable Development Framework and Methodologies*. United Nations Commission on Sustainable Development, New York.
- Walmsley DJ. 1988. *Urban Living: The Individual in The City*. Logman Scientific and Thecnical. United Kingdom.
- WAO. 2012. *WAO annual statistics 2012*. Women's Aid Organization. Selangor: WAO.
- Women's Aid Organisation. <http://www.wao.org.my> 5 Oktober 2018.
- Yuen B (2004) Safety and dwelling in Singapore. *Cities* 21 (1), 19-28.
- Zainudin Muhammad (2000) Ke arah perancangan dan pembangunan persekitaran yang selamat. KertasPembentangan di Seminar Kebangsaan Perancangan Bandar dan Wilayah / UTM (Alam Bina) Skudai Johor, pada 28-29 Febuari.
- Zaiton Nasir. 1990. Ancaman Seks di Pejabat. *Dewan Masyarakat* 7(12).
- Zulkiffly Ahmad. 2006. *Siri maklumat jenayah: Jenayah seksual*. Selangor: Mostgain Resources Publications.